

Lietuvos kryždirbystė ir dainų šventės

ANATOLIJUS LAPINSKAS

Pasitinkant Lietuvos dainų švenčių aštuoniasdešimtmetį, birželio 16 dieną Vilniuje prie Lietuvos liaudies kultūros centro buvo atidengta paminklinė lenta, pažyminti Lietuvos, Latvijos, Estijos dainų švenčių ir Lietuvos kryždirbystės tradicijų pripažinimą UNESCO Žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo šedevrais. Po šios ceremonijos centre įvyko tautinio kostiumo parodos bei dainų švenčių istorinės raidos ekspozicijos atidarymas. Vėliau buvo pagerbti dainų švenčių kūrėjai veteranai, įteikiant jiems padėkos raštus, apjuosiant tautinėmis juostomis. Prie Pylimo gatvės namo, kur gyveno Lietuvos dainų švenčių patriarchas Konradas Kaveckas, buvo atidengta memorialinė lenta.

Kryždirbystė — ne materialus pavidalas, bet simbolis

Tūkstantmečių riba į Lietuvos kryždirbystės istoriją įnešė reikšmingų permainų. 2000–ųjų rudenį Lietuvos kryždirbystė, kartu su kitomis liaudies meno šakomis — verbomis, keramika, sutartinėmis, Kučių, laidotuvių ir Vėlinių papročiais, buvo pristatyta įtraukti į UNESCO žodinio ir nematerialaus žmonijos paveldo šedevrų sąrašą. Tuomet UNESCO, kaip daugiausia žadančią kandidatūrą, išsirinko kryždirbystę ir leido ruošti vadinamąją kandidatinę bylą — rašytinę dalį ir vaizdinę — videofilmą bei fotoalbumą.

Per tris mėnesius tokia byla buvo parengta. 84 vietovėse buvo užfiksuota apie 500 objektų, sukaupia apie 40 valandų filmų medžiagos, iš kurios parengtas 30 minučių filmas „Kryždirbystė Lietuvoje“, ir dar penkios televizijos laidos.

Pristatydamas lietuvių projektą, UNESCO generalinio direktoriaus pavaduotojas Mounir Bouchenaki tuomet sakė: „Drožtiniai ažuolo kryžiai... atstovauja senesnei nei keturių šimtmečių kultūrai... Meistras, perduodantis savo meną moki-

niui, net nepalieka juose savo vardo. Tačiau didžiausią grėsmę kryžių dirbimo tradicijai kelia kaimų tuštėjimas ir kultūrinis vienodėjimas, atsiradęs dėl Vakarų įtakos. Jų paskelbimas šedevrais atlygina tiems, kas kuria simbolinius objektus, ir tuo būdu per juos tiesiogiai puoselėja iš kultūrinės tradicijos paveldėtą pasaulio sampratą. Šis kryžių dirbimo tradicijos pavyzdys leidžia suprasti, koks svarbus yra simbolinis nematerialaus paveldo aspektas, kuris nesibaigia vien jo materialaus pavidalo išsaugojimu”.

Tautodailės tyrėjos dr. Alės Potculpaitės teigimu, Lietuvoje niekada neabejota, kad kryždirbystė yra ypač reikšmingas tautos kultūros reiškinys, išryškinantis jos savitumą, gebantis išreikšti ir simbolizuoti geriausius jos siekius ir sunkiausius bei tragiškiausius istorinius laikotarpius. Tautinio atgimimo epochoje, XIX a. pabaigoje, o vėliau sovietinės priespaudos metais bei naujojo atgimimo laikotarpiu, kryždirbystė buvo laikoma tautinio charakterio apraška, o kai kurie jos temos pvz., Rūpintojėlio, — tautos likimo simbolis. Galimas dalykas, kad sakraliniam krikščioniško turinio paminklui skiriamas tautinio tapatumo simbolio, pasipriešinimo formos vaidmuo atkreipė dėmesį ir į jo kilmės problemą.

Pirmoji — romantinė teorija medinių paminklų statymo paprotį sieja su pagonybės laikais. Antroji — su krikščionybės įvedimu Lietuvoje. Visiškai aišku, kad ir kryžiai, ir koplytėlės yra tiesiogiai išplaukę iš krikščionybės. O pagoniškieji elementai pasireiškia kryžių puošyboje bei su kryžiais susijusiuose papročiuose. Neabejotina viena, kad poreikis per sakralinės prasmės statinį reikšti savo tikėjimą, dvasines ir žmogiškąsias vertybes, atitinka lietuvių būdą ir pasaulėjautą.

Nepalankesnių sąlygų kryždirbystei, kaip sovietmetis, negalima buvo ir įsivaizduoti (prisiminkime vien jau Kryžių kalno naikinimus). Tuomet kryžiai

Dievdirbys Augustinas Potockis. Balio Buračo nuotr. iš 1928 m.

ir koplytėlės buvo statomos daugiausia bažnyčių šventoriuose. Negalėdama reikšti iprastinėmis formomis, kryždirbystė išaugino vadinamosios liaudies monumentalistikos žanrą — medinius paminklus, su kurtus nemokytų meistrų ir skirtus svarbiems, dažniau tragiškiems, įvykiams pažymėti.

Atgimimo metais tarsi iš požemio versmės pasipylė šimtai kryžių, koplytstulpių, taip pat ir naujų formų statinių. Taigi galima teigti, kad Lietuva atgavo Kryžių žemės vardą, veidą ir vaizdą. Tiesa, dabartinis kryždirbystės vaizdas galbūt blankesnis negu senaisiais laikais. Jame atsiveria keli planai — senieji statiniai, kurių pasigailėjo laikas bei represijos ir kaip kontrastas — pasaulietinė liaudies monumentalistika, jungianti klasikos tradicijas ir dabartinę jų autorių mąstyseną.

Kryždirbystės pripažinimas pasaulio šedevru patvirtina pasididžiutiną faktą, kad ir mūsų tautos bendruomenė savo talentingų narių rankomis gali sukurti vertingus dalykus. Gyvename šalia šedevrų ir tarsi nerandame reikalo kaip nors

ypatingiau juos ir savo buvimą šalia jų paženklinėti.

Tačiau tai ir yra tikrasis kryždirbystės tradicijų tęstinumas, pažymintis žmogaus ir tautos istorijos tarpsnius. Tradicijų gėlmėse yra mūsų gyvybė ir ateitis. Nereikėtų, kad kryždirbystė taptų mada rutina, štapu, nes mada pasmerkta negailestingo laiko nuosprendžiui. Kryždirbystės proceso vaisingumas ir prasmingumas yra paskata šį reiškinį pažinti, studijuoti, puoselėti, nes ši tautos tradicija vis dar pilna įvairiausių paslapčių.

Dainų šventės tapo pasaulio kultūros savastimi

2003 m. lapkričio 7 dieną Tarptautinė vertinimo komisija Paryžiuje svarstė 70 nominacinių bylų, pateiktų UNESCO Žodinio ir nematerialaus pasaulio paveldo šedevrų sąrašui papildyti. UNESCO sąrašas papildytas 28 pasaulio šedevrais. Nuo šiol tarp jų bus ir „Dainų švenčių tradicija ir simbolizmas Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje“. Nominacinę bylą parengė Lietuvos liaudies kultūros centras kartu su Latvijos bei Estijos institucijomis.

UNESCO generalinis sekretorius Koichiro Matsuura šedevrų paskelbimo ceremonijoje pasakė: „Šedevrų sąrašo paskelbimas yra pirmas konkretus atakas į neatidėliotiną poreikį išsaugoti pasaulio nematerialųjį paveldą. Šio paskelbimo tikslas yra skirtas ne tik pripažinti kai kurių pasaulio nematerialiojo paveldo elementų vertę, jis įpareigoja valstybes skatinti šių šedevrų tęstinumą ir jų apsaugą”.

Lietuvos Dainų švenčių tradicija — tai šimtą metų besitęsiantis procesas, išaugęs iki reikšmingiausio, didžiausio Lietuvos kultūros reiškinio, ugdančio visuomenės kūrybines galias, telkiančio ją meninei veiklai ir periodiškai suburiančio į didžiulius šventinius renginius mėgėjų meno kolektyvus, profesinės kultūros atstovus.

Kultūriniu požiūriu, ši tradicija yra tautinio tapatumo iš-

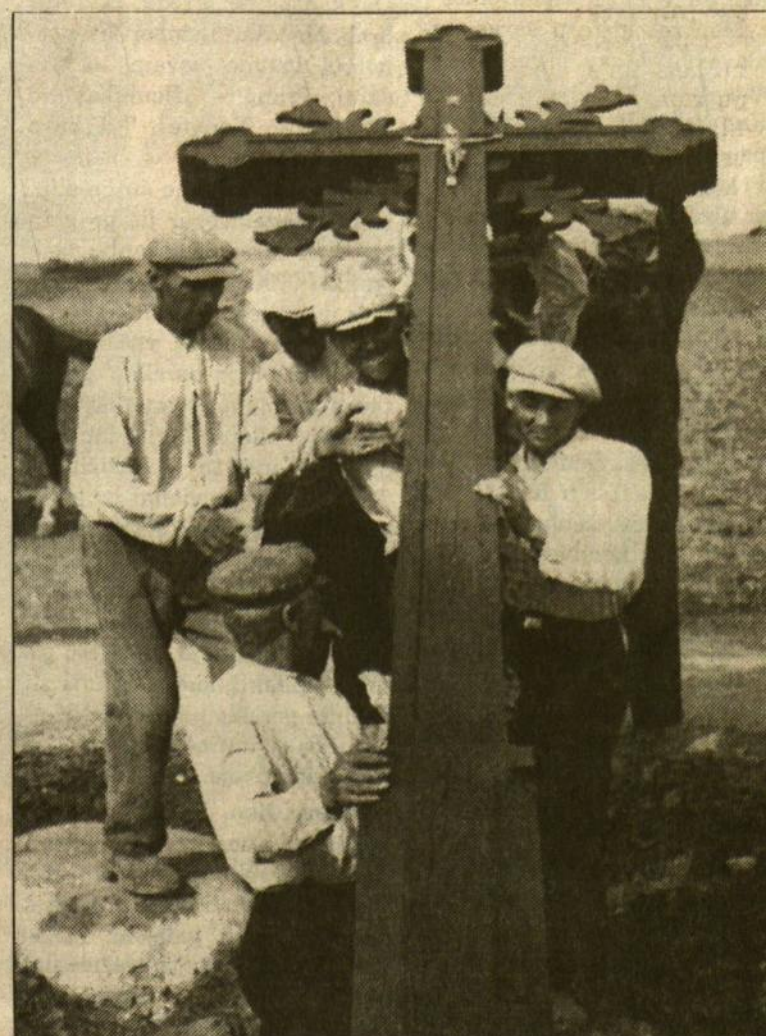
raiška, besiremianti masiniu meno mėgėjų — choristų, šokėjų ir muzikantų — sąjudžiu. Jų kuriamas meninis produktas ir pats jo buvimas atlieka jungiamosios grandies tarp archajiškų kultūros klodų ir šiuolaikinės profesionaliosios kūrybos funkciją.

Dainų ir šokių šventės tradicija daug prisidėjo prie tautinės kultūros formavimosi XX amžiaus pirmojoje pusėje ir tapo viena svarbiausių tautinės kultūros išsaugojimo formų, su reikšminančių svarbiausią tradicinės kultūros palikimą.

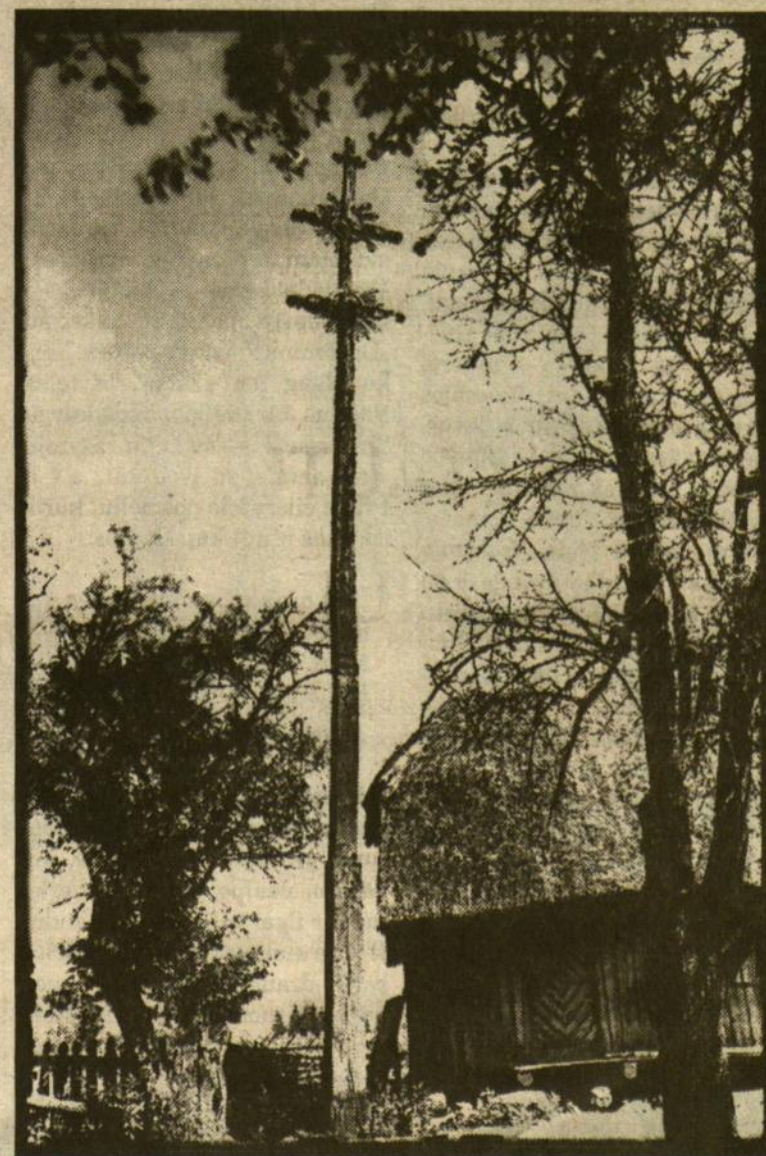
Pilietiniu ir politiniu požiūriu, dainų ir šokių šventės tradicija visada, ypač okupacijų laikotarpiais, buvo tarsi slaptas tautinės saviraiškos ginklas, nepriklausomybės siekio garantas. Tai, kad trijų Baltijos šalių nepriklausomybės atkūrimas 1990 metais įvyko kaip „dainuojančios revoliucijos“, yra nemažas dainų ir šokių šventės tradicijos suformuotos pasaulėjautos nuopelnas. Socialiniu požiūriu, Dainų šventė apima visus Lietuvoje esančius socialinius sluoksnius. Po nepriklausomybės atkūrimo į Dainų šventę suvažiuoja lietuvių iš 15-os pasaulio šalių, todėl šventė įgavo Pasaulio lietuvių dainų šventės statusą ir vardą.

Palyginti su Latvija ir Estija, Lietuvoje dainų šventės tradicija atsirado vėliau, bet tai įvyko dėl žiaurių represijų, kurių carinės Rusijos valdžia ėmėsi prieš Lietuvą po to, kai numalšino Lietuvoje ir Lenkijoje 1863 m. įvykusį tautinio išsivadavimo sukilimą. Tuomet Lietuvoje buvo uždrausta lietuviška spauda lotynų rašmenimis, uždarytos visos katalikų parapijų mokyklos, kultūrinės draugijos ir Vilniaus universitetas, į Sibirą ištremtas tautos elitas.

Nuo pirmosios Dainų dienos (1924) iki šių metų yra surengta XIII–XVI amžiais susiformavusioje Lietuvos valdovų pilių teritorijoje, Sereikiškių parke. Folkloro dienos esmė — pademonstruoti visų Lietuvos regionų liaudies dainavimo ir šokimo tradicijų savitumą, liaudies dailę, amatus.

Vyrai kaime stato kryžių. Balio Buračo nuotrauka iš 1933 m.

Apie 100 metų senumo kryžius S. Liauksmo sodybos kieme. Balio Buračo nuotrauka iš 1930 m.

šventėje, kuri vyksta kas metai, dalyvauja vidutiniškai apie 30 tūkstančių meno mėgėjų.

Pagrindiniai Lietuvos dainų švenčių renginiai

1. Folkloro diena, kurioje dalyvauja apie 4 tūkstančiai autentiško folkloro atlikėjų, vyksta XIII–XVI amžiais susiformavusioje Lietuvos valdovų pilių teritorijoje, Sereikiškių parke. Folkloro dienos esmė — pademonstruoti visų Lietuvos regionų liaudies dainavimo ir šokimo tradicijų savitumą, liaudies dailę, amatus.

Nukelta į 2 psl.

TURINYS

UNESCO įvertina lietuvių tautos kultūros lobius.

Mūsų draugė Monika — prisimenant M. Lemberienę.

Koncertai Lietuvoje komp. V. Jakubėno šimtmečiui paminėti.

Susipažinkime su kylančia žvaigžde muzikos pasaulyje. Leidiniai.

Iš visos Lietuvos ir užsienio šalių į Vingio parką Vilniuje atvykę dainininkai atliko Dainų vakaro programą, švenčiant karaliaus Mindaugo vainikavimą ir krikšto 750 sukaktį 2003 m. liepos 6 d.

Mūsų draugė Monika

ALĖ RŪTA

Ji sakė – norėtu, kad ją vadintume Mone, kaip ją vadindavę Lietuvoje jaunystėje. Bet mes, gerbdami ją, vis tiek vadiname ponia Lembertienę ar ponia Moniką... O kai ją pamilom, tada mūsų dauguma kreipdavomės į ją „Monyte“ ir tarp savęs minėdavom Monytę gerai žodžiais...

Kas tie „mes“? Ir kokie buvo mūsų ir jos santykiai?

Pradėsiu nuo savo šeimos. Kai tik Pranas ir Monika Lembertai atvyko iš Bostono (Massachusetts) į Kaliforniją ir apsisistoję gyventi Santa Monikoje, čia išgydami nemažus ir gražius daugiabučius, jų draugiškumo patraukti, suartėjome, susidraugavome. Ir ne tik Arbu šeima, tai yra, Edmundas, Alė, Vijolė, Arimantas ir Rasutė, bet ir nemažai kitų šeimų domėjosi poeto Prano Lemberto kūryba, žavėjosi jo žmonos Monikos linksmumu, vaišingumu, noru su kiekvienu pakalbėti – vaiku ar suaugusiu, mokytu ar mažiau mokytu, turtingu ar neturtingu; vargšams buvo ji nuolanki ir noriai pagelbėdavo – pinigų, drabužių, patarimų; ligoni – aplankydavo, susipykusius taikindavo, pati nieko neapkalbėdavo, o kritikus, apkalbėtojus net mėgino apraminti.

Monika buvo taiki, gera, linksma, labdaringa ir labai vaišinga. Visa jos šeima mylėjo žmones ir daugelį draugų savo namuose priimdavo, vaišindavo.

Kas tie „mes“, daugiausiai prie Monikos stalo buvo? Jos globojami, jos pamylėti. – Tai Kalifornijos kultūrininkai, rašytojai, menininkai... Lemberčių šeima buvo solidi ir solidari. Poetas Pranas jau Bostone draugavo ir globojo poetus Faustą Kiršą, kun. Mykolą Vaitkų, Bernardą Brazdžionį, Stasį Santvarą, Antaną Gustaitį ir jo žmoną – aktorę, režisierę Aleksandrą, filosofijos daktarą Juozą Girnį ir kitus. Čia atvykęs, nors jau silpnėjo sveikata, vis tiek įsitraukė į lietuvišką veiklą: Bendruomenę, Dailių menų klubą, Rašytojų draugiją... Artimai draugavo su poetu Brazdžioniu, žurnalistu Broniu Raila, prof. Marija Gimbutiene, soliste Vince Jonuškaitė-Zauniene. Poeto Prano draugystės buvo taip pat artimos ir brangios Monikai.

Sūnus Vitalis su žmona Danute ir mažametė dukrelė Brigita ir Audrute irgi buvo Lemberčių vaišių dalyviai, nevenge amžium vyresnių tėvėlių draugų. Monika būdavo vaišių planuotoja, paruošėja ir pobūvių širdis... Danutė kukliai jai padėdavo,

talkindavo, bet laikėsi nuosaliau. Šeimos šventės ir atšvėsdavo tai prie Monikos, tai prie Danutės paruošto vaišių stalo jų atskiruose namuose. Lembertai vis įjungdavo į draugystę ir Danutės tėvelius, Vitalio uošvius Antaną ir Emiliją Daukantus bei Fredą, Danutės brolių, Mažosios Lembertaitės senelius vadino savaip, pavyzdžiui, Prana – „Neniukas“, o Monika – „Nenyte“. Tai buvo laiminga šeima.

Deja, poeto Prano širdis stipriai sunegalavo, ir jis po neilgos ligos turėjo iš pasaulio pasitraukti (1967 m.). Kalifornijoje mes jį turėjome ir pažinom vos 3 metus, bet turbūt visi ne tik pamėgom, o ir pamilon dėl jo tauraus būdo, humaniškumo, skambių eilėraščių ir daugelio dainų, parašytų jo žodžiams. *Tau, sesute* – viena iš svarbiausių. Mirė vos 70-ties metų. Iškilmingai jį palaidojome Kalifornijos kapinių kalnely, o po 30-ties metų, iškilmingai Lietuvoje atšventintam jo 100 metų gimimo sukaktį, sūnus Vitalis su Danute perkėlė palaikus iš Kalifornijos į gimtinę (Paežerėlių) kapus Lietuvoje.

Mums liko Monika – jai padėti, ją guost ir... dar labiau pamilti. Dabar jau mums ji buvo tik Monytė: liūdna, prislegta, vieniša... Kiek galėjome, būdavome prie jos; nors ją gražiausiai globojo Vitalis su Danute, ją guodė anūkėlės.

Taciau liūdnoji našlėlė nepalūžo, nepasimetė. Tuoj po Prano laidotuvių jį sugalvojo išleisti jo eilėraščių rinktinę, pasikviesdama vietos rašytojus į pagalbą. Redakcinę komisiją buvo: Bernardas Brazdžionis, Bronys Raila, Juozas Švaistas-Balčiūnas, Alė Rūta-Arbiene.

Kiek mes posėdžių turėjome, svarstėm... Monytės namuose! Visada būdavom pavaišinti... Po metų darbo, pasėdžių, ryšių su „Darbininko“ leidykla New York (daug ten padėjo rašytojas Paulius Jurkus) pasirodė knyga *Tau, sesute* – su kelių rašytojų straipsniais, su įvadinio a t a Prano eilėraščių posmeliu, kuris iškaltas ir ant kapo lentos:

„Kai aš išiesiu ton kelionėn,
iš kurios niekas nebeįgrįžta,
žinok mano brangioji Mone,
kad mūsų meilė nenumiršta.
Ir ten, ir ten tave mylesiu“...

Stebėjomės, kaip ji atlaikė Prano mirties skausmą ir laidotuvių gaudulį. Ji nešaukė, nevaitojo, nealpo, tik tyliai verkė tada ir ilgai vėliau, prisiglaudusi prie sūnaus Vitalio ar kurios savo draugės peties. Pranas buvo visuomet jos mintyse, žodžiuose, darbuose. Su kokia

meile ji rinkinėjo iš jo darbo kambario įvairius lapelius – rankraščius, atskirus eilėraščius, baigtus ir tik pradėtus. Tvarkingai, su meile dėliojo į albumus nuotraukas, jo laiškus, raštelius.

Ne tik laidotuvių visas religines ir kultūrinės programas ji sugebėjo prižiūrėti, pati dalyvauti, parinkti artimiausius žmones jos vyrą pagerbti, gyvenimą ir kūrybą paminėti, bet ir vėliau – kas metai – ji suplanuodavo Prano mirties metinių ar knygos išleidimo, ar paminklo lentos pašventinimo paminėjimą, suruošdavo vardinį, gimimo dienos progą kokią akademiją ar pusiau akademiją įvyki – programą, su pamaldomis bažnyčioje ir su menine programa parapijos salėje. Ji stengėsi, ji mokojo ir negalėjo išlaikyti ir vaišėms, po tų programų, ir kokia dovanėlė ar gelėmis atsidėjo menininkams muzikams, rašytojams, dalyvavusiems vyro pagerbimo programose. O dalyvauti sutikdavo kiekvienas pakviestas, nes gerbė Lembertus.

Taip matėme ir girdėjome pamaldų metu ir salė – muziką Bronių Budriūną, solistus Birutę Dabšienę, Rimtą Dabšį, Oną Deveikienę; poetus – Bernardą Brazdžionį, Praną Visvydą, Danutę Mickutę-Mitkienę, Alė Rūtą. Girdėjome kalbėtojus: Bronį Railą, aktorę Dailę Mackialienę, Juozą Švaistą ir kitus. Ir žinoma, visada taip pat dalyvavo prof. Marija Gimbutienė, Vincė Jonuškaitė-Zauniene, kuri čia susidraugavo su Monika, dažnai pas ją viešėjo.

Atvykdavo svečiai iš toli – kur daugiau, jei ne pas Monytę? Poetas Antanas Gustaitis vadindavo ją Ramunyte, Ramunėlė...

Ir po Prano mirties Monytė būdavo kviečiama į Dailių menų klubo pobūvius, kurių ji suruošdavo ir savo namuose. Taip ji suartėjo su soliste Alodija Ditiute-Trečiokiene, su dailininkais, menininkais, visuomenininkais. Jos namų subuviuose anksčiau dažnai būdavo ir dr. Devenio šeima. Iš Čikagos atvykdavo pas ją Plechavičiūtė-Geckienė... Daugelis kultūros žmonių peržengė Monikos namų slenkstį ir išvykę būdavo laimingi.

Monytė gaudavo visą lietuvišką spaudą, leidžiamą išsivijoje, pirkdavo naujas knygas; taigi Prano bibliotekos kambarys pilnėjo, turtėjo...

Ji gaudavo daug laišku: iš draugų, Lemberčių draugų, net iš Lietuvos. Kartais įdomesnius ji man leisdavo paskaityti. Taip iš jos laišku „susipažinau“ su Albinu Vaičiūnu, Vytautu Gai-

Monika Lembertienė, šventusi 98-ąjį gimtadienį, su sūnumi Vitaliu ir dukraite.

žiūnu, o per Lembertų knygą *Iš praeties ir dabarties* – ir su jos redaktoriumi Valdemaru Michalausku.

Paskiausiai tapo Monytės ištikimiausiais draugais ir iš Čikagos atvykę Gražutė Šlapelytė-Sirutienė ir jos vyras Aloyzas Sirutis.

Ypatinga Monikos draugystė buvo su kompozitore Giedra Gudauskiene, kuri visada savo talentu paremdavo sukuriamus Lembertų renginius ir buvo iniciatorė išleisti muzikinių kūrinių Lemberto eilių žodžiams plokštelė. Dainininkai Ona Dokalskaitė-Paškevičienė ir Mykolas Paškevičius. Emilis ir Julija Sinkiai, Vita ir Albinas Markevičiai, taip pat Hriškevičienė ir jos šeima, ypač jos duklė Lilly Tremblay – tai visi Lemberto draugai ir gerbėjai. Ir daug kitų – net ir amerikiečių.

Monytė – švelni, moteriškai jautri ir trapi (bė to, nuo pat jaunystės iki senatvės graži, moteri) kartu ir stipravalė, turinti savirabos, o kartais ir aiškias išdidumas.

Kilusi iš garbingos Pinkevičių šeimos, ji visada sumaniai ejo per gyvenimą, logiškai ir protinai sprendė reikalus ir savo šeimoje buvo praktiško proto autoritetas (pavyzdžiui, perkant brangius daugiabučius), nes Pranas – meniškios sielos žmogus (poetas, solistas, nors pagal profesiją – ir teisininkas, notaras. Jam gal mažiau rūpėjo ūkiniai reikalai, nes Monytė teisingai tvarkėsi, o sūnų mokojo praktiškai auklėti... „Vitali, nuskusk bulves, paruošk, iki aš grįšiu iš darbo, visim vakariene...“ Taip iš mažų dienų mokė ir pratino sūnų prie darbo, kad atliktų pareigas, būtų rūpestingas šeimoje.

Su visais šeimos nariais Monika labai gražiai sugyveno. Pranas, ir trumpam atsiviekindamas, kartais parašydavo jai jautrų eilėraštį. Bet ir žmona su didžiausia pagarba ir meile vyrą prižiūrėjo, kol gyveno, o mirus – su ypatingu dėmesiu, pasiaukojimu apie jį kalbėdavo, ruošė paminėjimus, o galiausiai įsteigė jo laisvoje Lietuvoje Vytauto Didžiojo universitetą Kaune kasmetinį literatūrinį konkursą studentams literatams, ypač poetams, kad ugdytų jaunimo kūrybinius talentus. Kasmetinę 500 dolerių premiją administruoja universitetas (ir jam Lembertai atlygina už tai); Monytei silpstant, šią veiklą tęsia sūnus Vitalis. Ir iš poeto Lemberto vardo konkurso laimėtojų keletas jau yra išaugę į rimtus poetus, rašytojus. Monikos idėja, sumanymas, visų Lembertų dosnumas tapo didelė paskata lietuvių literatūrai.

Monika – mecenatė. Ji yra daug parėmusi kun. prel. Jono Kuciungio, poeto Bernardo Brazdžionio, Bronio Railos, Alės Rūtos leidžiamas knygas. Tai literatūros mecenatė šeima. Monyte, būdama šimtmetė, jau negaluoja, todėl jos gerus darbus tęsia sūnus Vitalis. Tikrai sunku būtų suskaiciuoti,

kiek jie yra aukoję kitose kultūros ir lietuviybės srityse.

Su marčia (dabar jau a t a Danute) kartais ir truputį pasiginčydavo (abi per daug mylėjo Vitalį – sūnų ir vyrą), bet tai natūralu. Taciau Monytė visada apie marčią gražiai atsiliepdavo, taip pat palaikė gražius santykius su jos tėveliais Daukantais.

Buvau maniusi rašyt visą apie mūsų draugę (ir mano draugę!) Monytę, bet įdomi visa Lembertų šeima, todėl nukrypau.

Monika (Mone) Pinkevičiūtė, atrodo, labai gerbė ir mylėjo savo papunį – tėvelį, mamytę (mirė jauna) buvusį tik šiaip Mamytė... Ką kodėl Monytė vadino save Pinkevičiute (nors Pinkevičius – Pinkevičiūtė). Jos papūnis buvęs geras ir sumanus žmogus, išmintingas, biznesieris, vertėsi sodeis, obuolių ir kitų vaisių pervežimu, perdirbimu...

„Aš niekad vargo nepažinau, papūnis gerai uždirbdavo... O mano Pranelis irgi gerai...“ – taip sakydavo Monytė man. Ji didžiavosi savo šeima.

Kartais pasireiškėdavo ir jos išdidumas, savigarda. Pavyzdžiui, kartais prie Monikos stalo tarp mūsų visų būdavo naujas, dar mažai pažįstamas svečias, kuris greit pradėjo irgi vadinti jį „Monyte“ ir „tu“.

Ji surimtėjusi sako: „aš tamsos taip gerai nepažįstu ir prašau manęs neturinti... Aš jums esu ponia Lembertienė ar, jei norit, ponia Mone“.

Anas išraudo, atsiprašė, ir viskas geruoiu baigėsi. Tokia buvo ji. Arba kartą, kai prie jos vaišių stalo diskusijos buvo „karštos“, aš irgi neiškenčiau, gal per greitai atrėžiau kitaip negu aš manančiam. Sekančią dieną Monytė man ir sako: „tu esi gera moteris, ir aš tave myliu...“ Bet negeriai, kad kartais mėgsti tiesiai teisybę pasakyti“.

Ir net man ranką paglostė, reiškia, nebūt tokia aštri žodžiuose... Ir nusijuokiau, bet man ir patiko – jos švelnumas ir toks netiesioginis mano oponeitui pritarimas.

O kiek kartų mes pas Monytę buvom susirinkę! Kiek posėdžių prie jos stalo būta – labai svarbių ir ne taip svarbių. O dar daugiau kartų tik svečiavomės. Ji visada buvo geros nuotaikos ir pilna širdies gerumo.

Žmonės pasakojo, kad ir Bostone Lembertų namai buvo atviri daugeliui draugų ir kolegų. Nors dar neseniai iš Vokietijos laigerių atvykus, pradinis menkus darbus dirbant, nebuvo pinigų nei vynu, nei pyragams. Bet abu tėvai dirbo, sūnus irgi nuo jaunų metų pradėjo dirbt dėl dolerio (ne vien mokyklą lankyti), o sumani šeimininkė mokojo visur taupiai išsieti. Be to, Monika buvo labai gera šeimininkė ir iš paprastų produktų mokojo skaniai valgi gaminti.

Poetas Brazdžionis jau ir Bostonė jų vaišingumą ir paslaugumą patyrė: Monika vaišino, o

Pranas (jau nusipirkęs automobilį) vežiojo dar neturint „ratų“ rašytojus: Faustą Kiršą, Gustaičius, Santvarus ir kitus.

Užtat persikėlus į Kaliforniją, Brazdžionis jau žinojo: „Šaukti rašytojų posėdį. – Tai kur geresnį butą rasi kaip Lembertų! Skambink Monytei!“ – sakė Rašytojų draugijos valdybos pirmininkas man, sekretorei. Žinoma, būdavo kartais posėdžiai ir pas sekretorę... Bet pas Monytę jaučiau! Mes posėdžiaujam, o ji krauna vaises ant stalo. Ir vaišina su šypsena, vis padėkodama: „Žiūrėkit, ten, kurtai Vitalis pristatęs vynu butelį... Pasirinkit...“ – sakė mums. Ir parinkdavo Bronys Raila, – paties geriausio, skaniausio.

Gal pirmieji mūsų posėdžiai įvyko, rengiant leisti pomirtinę knygą, eilėraščių rinktinę *Tau, sesute*. Dirbom, svarstėm, perrašinėjom ir... su pyragėliais kavą gėrėm.

Po to Rašytojų d-jos valdybą prisipašydavom: knygos įvertinimą, sprendžiant („jury“), Biuletinį redaguojant ar šiaip literatūros reikalus svarstant, Monytė visus priimdavo, nors ir ne valdybos būdama.

Dailių menų klubo, kitų sukačių minėjimai... Nagi mes patys susirinkdavom (jei ir nekviesit!) gegužės 4 d. į Monikos vardadienį, o sausio 23 d. – į jos

gimtadienį: pagrečiui (sausio 21, 22, 23) švėsdavo gimtadienius ir Marija Gimbutienė, Vincė Jonuškaitė, Aloyzas Sirutis, Balys Mackiala... Visi – pas Monytę! Gi vadindavo „sausainiukais“ tuo laiku gimusius; o mes – visos būrys jų draugų! Ir labiausiai – Monytės gerbėjai. Pamenu, jai perkamų dovanų praktiškumą: didesnį vandeniu virdulį! Mat anas, mažasis, per mažai užkaičindavo vandens mūsų kavai... Na, vėliau Vitalis įtaisė modernų, didelį „kavininką“...

Taigi mes pas Monytę jausdavomės kaip namie...

Ji – optimistė. Ji visada spinduliuodavo šypsena, gerumu, meile visiems, atidarumu... O paklausta, kaip jaučiasi, ar nepavargusi, vis, rankas lyg maldai sudėjusi, atsakydavo: „Dėkui Dievui, sveika esu, ir viskas man gerai“...

Tokia mūsų Monytė... Iki pat jos šimtojo gimtadienio, kai jau nebe visi prie jos lovos susirinkom „mes– rašytojai“. Taip ji mūsų grupę vadindavo, nes visus mus mylėjo. Mes ją – taip pat.

Deja, mūsų draugė nebevaikšto ir nebevašina (kiti už ją...). Bet kai ją lankydama paklausiau: „Kaip jautiesi, Monyte?“, išgirdau įprastą atsakymą: „Dėkui Dievui, sveika esu, tad viskas gerai“...

Lietuvos kryždirbystė ir dainų šventės

Atkelta iš 1 pl.

Vakare, baigiantis koncertams, Folkloro diena išsilies į masinį liaudies dainų dainavimą.

2. Į liaudies meno parodą atrenkami geriausi tautodailininkų kūriniai iš visos Lietuvos. Liaudies meno parodose vidutiniškai dalyvauja apie 500 liaudies menininkų, eksponuojama per 1,500 kūrinių.

3. Ansamblių vakaras vyksta netoli istorinio Vilniaus centro, natūraliame amfiteatre. Dainų ir šokių ansamblių – trijų žanrų lydinys: harmonizuotas lietuvių liaudies dainas atliekantis choras, modifikuotų tautinių instrumentų orkestras ir tautinio sceninio šokio grupė. Programos autoriai medžiagos savo kūriniams semiasi iš liaudies kūrybos palikimo. Ansamblių vakare dalyvauja vidutiniškai 3,000 atlikėjų. Vieną ansamblių gali sudaryti nuo 10 iki 70 narių.

4. Šokių dienos koncertą sudaro masinės kompozicijos įvairaus amžiaus šokėjams, dažniausiai remiantis liaudies kūrybos palikimu. Šokių dienoje dalyvauja įvairaus amžiaus šalies tautinių šokių ansamblių – nuo mažų vaikų iki senyvo amžiaus žmonių, iš viso apie 9,000 šokėjų. Šokių diena mėgstama dėl savo spalvingumo, gražių tautinių ir šokių „piešiamų“ aikštės kompozicijų įvairumu.

5. Baigiamasis Dainų šventės akcentas – Dainų diena tradiciškai vyksta Vingio parke, specialiai Dainų dienai pastatytoje estradoje. Dainų dienos programoje dainuoja apie 400 chorų, iš viso apie 15,000 dainininkų. Tradiciškai dainuojamos harmonizuotos liaudies dainos, klasikų ir šiuolaikinių kompozitorių kūriniai. Dauguma chorinių dainų atliekama a capella, kitoms pritaria pučiamųjų ar simfoninis orkestras. Kiekvieną dieną diriguoja vis kitas dirigentas. Chorinių dainų programa trunka apie 4 valandas, pažymėtinas aukštas meninis šventėje dalyvaujančių chorų lygis.

Reikšmingiausias kultūros reiškinys

Lietuvos dainų šventių tradicija – tai reikšmingiausias Lietuvos kultūros reiškinys, ugantis visuomenės kūrybines galias, telkiantis ją meninei veiklai ir periodiškai suburiantis į didžiulius šventinius renginius įvairių sričių mėgėjų meno kolektyvus, profesines kultūros atstovus.

Dainų ir šokių šventimo tradicija gyvuoja, remdamasi tolydžiu pagrindu – mėgėjų meno kolektyvais. Dainų ir šokių šventės idėja perduodama iš kartos į kartą šeimose, mokylose, kultūros įstaigose. Tradicijos tęstinumui svarbu ne tik jos perteikėjai, bet ir priėmėja – Lietuvos visuomenė, išsauganti gyvą reiškinio poreikį. Valstybiniai paramai teikti įsteigta Dainų šventės fondas, veikia Dainų šventės būstinė, sudaryta organizacinė struktūra.

Be tradicinių dainų ir šokių švenčių, Estija, Latvija ir Lietuva rengia bendras studentų dainų ir šokių šventes „Gaudėmus“ ir tarptautinį folkloro festivalį „Baltica“, tačiau šie renginiai yra palyginti neseni, kur kas mažesnio masto, apriboti arba amžiaus, arba kultūros išraiškos formos ir jokiū būdu neprilygsta tautinei Dainų šventei.

Unikalumo požiūriu valstybinė dainų ir šokių šventės tradicija Baltijos šalyse – Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje – savo kultūrine forma pasaulyje neturi atitikmens ir yra itin vertingas kultūrinis bei visuomeninis reiškinys žmonijos kultūros kontekste.

Dainų ir šokių šventės tradicija Lietuvoje gyvuoja 80 metų, šiam jubiliejui skirta ir Kaune įvyksianti Dainų šventė „Tėvynės balsai“. Pasaulinis mūsų dainų švenčių pripažinimas teikia viltį, kad ir XXI amžiuje šis unikalus Lietuvos žmonių sąjūdis neblės, sulauksime ir dainų švenčių šimtmečio. Dainuojanti Lietuva – tai kurianti Lietuva, kurianti Lietuva – tai ateities Lietuva.

Monika Lembertienė (antroji iš kairės) su svečiu, Lietuvos Rašytojų sąjungos pirm. Valentinu Sventicku, rašytoja Alė Rūta ir kitais.

„Dainavos“ ansamblis atlieka komp. Vlado Jakubėno kūrinius jam skirtame 100 metų gimimo paminėjime Jaunimo centre, Čikagoje, š.m. gegužės 23 d.

Koncertai komp. Vlado Jakubėno šimtmečiui paminėti

IRENA SKOMSKIENĖ

Kamerinės muzikos koncertais Vilniuje ir Biržuose pradėti kompozitoriaus Vlado Jakubėno (1904–1976) kūrybos atlikimo vakarai-koncertai. Pirmasis toks vakaras įvyko gegužės 12 d. St. Vainiūno namuose, Vilniuje. Renginį organizavo Muzikų rėmimo fondas.

Skambėjo vokalinė-instrumentinė V. Jakubėno kūryba. Vakara vedė muzikologas Vaclovas Juodpusis. Daugumą programos numerių sudarė kompozitoriaus jaunystės kūrybinio laikotarpio parašyti kūriniai, todėl jausmingai klausytojai priėmė dainą „Gėlės iš šieno“, kurią V. Jakubėnas sukūrė dar iki studijų Rygos konservatorijoje (1924). Šią dainą K. Binkio ž. atliko solistė Inga Ulevičiūtė. „Legendą“ fortepionui atliko pianistė prof. Birutė Vainiūnaitė. Šis V. Jakubėno kūrinys sukurtas, studijuojant Rygos konservatorijoje (1926). Kadangi atlikėjos tėvas ir kūrinio autorius studijavo Rygoje vienu metu ir pas tuos pačius dėstytojus, – Birutės Vainiūnaitės atlikta „Legenda“ klausytojus nejučia perkėlė į tų laikų dviasią ir skambėjo jai vieni būdingu fortepiono skambesiu. Kitas šios atlikėjos paskambintas kūrinys „Mažoji velniuko šokis“ iš baleto „Vaivos juosta“ imponavo kitaip: metroritmškai nepaprastai sudėtingas garsų srautas vaizdingai ir charakteringai atkūrė folklorinio kipiuko iš lietuvių mitologijos personažą.

Iš priaugančios kartos (gal būsimų atlikėjų) klausytojus pamalonino Biržų V. Jakubėno vardo muzikos mokyklos 7 kl. mokinė Evelina Venckunaitė, atlikusi pjesę „Rudens ūpas“, dedikuotą režisieriui B. Auguviečiui. Vilnietės Gražina Menkevičiūtė (violončelė) ir Dovilė Laimutytė (forteponas) atliko V. Jakubėno „Serenadą“. Opepos solistas Vincentas Kuprys su Melitinos Diamandidi fortepionine palyda atliko V. Jakubėno solines dainas: „Nejaugi vel, o Dieve“ (ž. S. Santvaro), „Kol jauns, nevedęs buvau“. Vakara-užbaigė Biržų V. Jakubėno vardo muzikos mokyklos vokalinis mergaitių ansamblis, padainavęs harm. lietuvių liaudies dainą „Augino močiutė“. Nepaprastai švariai intonaciniai atžvilgiu ir sudėtingos vokalinės faktūros dainų lygiųjų balsų chorui atlikusios, birzietės pademonstravo ne tik

savo sugebėjimus ir savo pedagogės kruopštų darbą, bet ir savo mokyklos pasididžiavimą Vlado Jakubėnu. Tokią gerą, nuoširdžią nuotaiką iš koncerto išsinešė klausytojai, kuriems sveikinimus iš už jūrų marių – iš Čikagos atsiuntė Edwardas Šulaitis, V. Jakubėno draugijos pirm. Dėkodama muzikologui Vaclovui Juodpusiui už jo idėją Biržų muzikos mokyklą pavadinti „čia gimusio kompozitoriaus vardu (tai ne vieną ir ne poros metų pastangos) ir už šio gražaus jubiliejinio autorinio koncerto drauge su birziečiais iniciatyvą, – tikiuosi ir ateityje panašių renginių, pademonstruojant dar negirdėtus Lietuvoje V. Jakubėno kūrinius.

Koncertas Biržų pilyje

Gegužės 15 d. Biržų pilies salėje koncertavo atlikėjai iš Vilniaus ir Kauno. Finansavo Biržų rajono savivaldybė, Biržų krašto muziejus „Sėla“, Vilniaus birziečių klubas „Krivulė“, klubas „Lions“ ir šiek tiek LR Kultūros ministerija.

Koncertą vedė Biržų V. Jakubėno vardo muzikos mokyklos direktorė Rima Zuozienė. Pranešimą „Vlado Jakubėno žvilgsnis į ateities muziką“ skaitė muzikologė Rita Nomicaitė. Pasisakė V. Jakubėno draugijos Vilniuje pirmininkė Irena Skomskienė tema „Žmogus, tėvynė, ir Dievas Vlado Jakubėno kūryboje“. Muzikologas Vaclovas Juodpusis savo kalbą pašventė temai „Sugrįžęs Vlado Jakubėnas“, o pranešimą apie instrumentinę kompozitoriaus muziką skaitė LR Muzikos akademijos prof. Petras Kunca, taip pat pristatęs naują leidinį – V. Jakubėno *Styginių kvartetą op. 4. Partitūra ir balsai*. Ši, specialiai V. Jakubėno 100-mečiui skirtą leidinį finansavo Čikagoje veikiantis Jono ir Martyno Yčų knygų fondas. Išleido Jono Petronio leidykla Kaune. Koncertinę programą sudarė vien V. Jakubėno kūryba. Birzietė moksleivė Vaidė Vireliūnaitė, Respublikinio V. Jakubėno jaunųjų pianistų festivalio-konkurso nugalėtoja pagerbė savo kraštiečių kompozitorių, atlikdama jo pjesę „Rudens ūpas“. Lietuvos nacionalinės filharmonijos solistė Asta Kriščiūnaitė padainavo dvi dainas, – „Ežerėlis“ (F. Kiršos, ž.) ir harm. lietuvių liaudies dainą „Plaukė antelė“. Akomponavo pianistė Audronė Kisieliūtė. Man, kaip klausytojai, impona-

vo solistės pirmoji pažintis su V. Jakubėno kūryba; „Ežerėlyje“ solistei pavyko gerai atskleisti pagrindinius šio kompozitoriaus originalių dainų vokalinius ypatumus: operiškumo ir neoromantizmo-simbolizmo spalvas. Pabrėždama liaudiškos melodijos privalumus, solistė meniškai perteikė tai, ką ypaci brangino Vladas Jakubėnas, – derinį liaudies melodijos reliktiškumą (garšiai be pustonų, bet ne pentatonika), kurio nesumaišys su jokios kitos tautos melodijos savitumu.

„Melodiją-legendą“ smuikui ir fortepionui atliko kaunietės Milda Kasperavičiūtė (smuikas) ir Virginija Daugirdienė (forteponas). Abi atlikėjos šį kūrinių savo koncertiniame repertuare turi, kaip puošmeną. Panašiai ir vilnietės Gražina Menskevičiūtė (violončelė) ir Dovilė Laimutytė (forteponas), pirmosios „Serenados“ atlikėjos. Koncerto finale nuskambėjo Rapsodija Nr. 1 (fis-mol). Ją atliko turtingos koncertinės biografijos pianistas Jurgis Karnavičius. Jo profesinio meistriškumo dėka klausytojai net nesuprato, kad instrumentas Biržų pilies salėje reikalauja derinimo.

Iškilmingą minėjimą papildė birzietės Aleksandros Balčiauskienės gyvi atsiminimai iš prieškarinio laikų, kai teko bendrauti su pačiu Vlado Jakubėnu ir jo šeima.

Koncertas Vilniuje

Lietuvos nacionalinės filharmonijos didžiojoje salėje gegužės 20 d. įvyko Vlado Jakubėno 100-ųjų gimimo metinių autorinis koncertas. Finansavo LR Kultūros ministerija.

Iškilmingoje vakaro dalyje įžanginį žodį tarė LR kompozitorių sąjungos pirmininkas Remigijus Merkelys. Pranešimą tema „Sugrįžęs V. Jakubėnas“ skaitė muzikologas Vaclovas Juodpusis. Sveikinimus iš Čikagos perskaitė koncerto pranešėja Janina Pranaitytė. Autorinio koncerto programoje skambėjo kompozitoriaus jaunystės laikotarpio kūryba ir antroje dalyje brandžiu kūrybos laikotarpiu sukurti veikalai.

Rapsodiją fortepionui Nr. 1 (fis-moll) atliko pianistas Jurgis Karnavičius. Dviejų dalių styginių kvartetą op. 4 atliko Valstybinis Vilniaus kvartetas:

Audronė Vainiūnaitė (I smuikas), Artūras Šilalė (II smuikas), Girdutis Jakaitis (altas), Augustinas Vasiliauskas (violončelė). Ši dviejų dalių kvartetą atlikėjai pakartojo po 1999 m. įvykusios to kūrinio premjeros. Atlikėjų nuomone tai vienas sudėtingiausių kūrinių lietuvių kvartetinės muzikos literatūroje. Pirmoji koncerto dalis buvo užbaigta Preludija ir triguba fuga styginių orkestrui, kurią atliko Donato Katkaus diriguojamas šv. Kristoforo kamerinis orkestras.

Antroje koncerto dalyje išgirdome dabartinėje Lietuvoje pirmą kartą su orkestru skambant dvi V. Jakubėno solines dainas „Plaukia antelė“ – lietuvių liaudies harmonizuotą ir originalią „Ežerėlis“, (F. Kiršos ž.), kurias atliko Asta Kriščiūnaitė. Taip pat pirmą kartą sovietinėje Lietuvoje nuskambėjo simfonija Nr. 3, kurią V. Jakubėnas sukūrė Kaune 1940–1942 m. Šią trijų dalių simfoniją atliko Lietuvos Nacionalinės filharmonijos simfoninis orkestras, diriguojamas Roberto Šerveniko.

Šio veikalo atlikimas, V. Jakubėno draugijos Vilnių pagėdavimu, buvo pašventas kompozitoriaus sesės anūko Brian Slavėno, žuvusio JAV – Irako kare 2003 m. rudenį, atminimui. Visas V. Jakubėno autorinis koncertas buvo dokumentuojamas LRTV studijos.

Koncertas Kaune

V. Jakubėno jaunystės ir kūrybinės brandos mieste Kaune gegužės 26 d. šio kompozitoriaus gerbėjų buvo pilna filharmonijos salė. Iškilmingąją dalį pradėjo svečiai iš Vilniaus: Irena Skomskienė (V. Jakubėno draugijos pirmininkė), apžvelgusi pagrindinius kompozitoriaus kūrybos bruožus, Lietuvos Muzikos akademijos prof. Petras Kunca, skaitęs pranešimą apie V. Jakubėno instrumentinę muziką ir pristatęs naują leidinį – V. Jakubėno *Styginių kvartetą op. 4. Partitūra ir balsai*. Išleido J. Petronio leidykla Kaune. Finansavo Jono ir Martyno Yčų knygų fondas Čikagoje. Pasisakė ir LR kompozitorių sąjungos Kauno sk. atstovas kompozitorius J. Kubiliūnas.

Koncertą pjesė „Rudens ūpas“ pradėjo moksleivė iš Biržų, Vaidė Vireliūnaitė – Respublikinio Vlado Jakubėno jaunųjų pianistų festivalio – konkurso laimėtoja. Solistė Asta Kriščiūnaitė šį kartą be orkestro atliko dainas „Ežerėlis“ ir „Plaukė antelė“. Akomponavo solistei Audronė Kisieliūtė. Išpūdingai nuskambėjo pianistės Birutės Vainiūnaitės atlikta „Legenda“ ir „Mažoji velniuko šokis“ iš baleto „Vaivos juosta“. Lyriškąją „Melodiją – legendą“ atliko smuikininkė Milda Kasperavičiūtė ir pianistė Virginija Daugirdienė, kuri akomponavo ir solistui J. Malikonui, atlikusiam „Sutemo naktis“ ir harm. Prūsijos lietuvių dainą „Kad aš jauns, nevedęs buvau“. Pirmąją koncerto dalį užbaigė Valstybinis Vilniaus kvartetas, atlikęs Styginių kvartetą op. 4. Beje, šio kūrinio Lietuvoje niekas daugiau ir negriežia.

Antrąją koncerto dalį užpildė Kauno Valstybinis choras. Meno vadovas ir vyr. dirigentas Petras Bingelis. Dirigentas Algimantas Mišeikis. Choro programoje skambėjo, „Vai eičiau aš, eičiau“ V. Mykoliaičio-Putino ž., trys Mažosios Lietuvos evangelikų chorų išdailos, talkinant solistams Astai Kriščiūnaitė (sopranas) ir Aleksui Matulevičiui (baritonas), kanta De Profundis poeto B. Brazdžio ž. Poemos „Mano pa-

Amžinybės ženklų kūrėjas

BRONIUS JUODELIS

Amžinybės miestą Šv. Kazimiero kapinėse Atminimo dieną užplūsta gyvieji. Daugiausia tie, kurių artimieji čia palaidoti. Aplankyti tų, kurių atminimą saugo granito, marmuro ir plieno paminklai. Aplankyti tų, kurių kapo vietą ženklina tik mažytė, pievos žolėje paslėpusi, akmeninė lentelė su įrašyta mirusiojo pavarde. Ilgoje paminklų eilėje šaukia „Laisvės Lietuvai!“, aukštai iškilę Romo Kalantos liepsnų liežuviai, sukurti skulptoriaus Ramojaus Mozoliausko.

— Sakyk, Ramojau, kiek Tavo sukurtų amžinojo miesto ženklų yra Šv. Kazimiero kapinėse?

— Sunku būtų suskaičiuoti. Gal apie 200.

— Be abejo, Tavo kūryba puošia ir Lietuvių tautines kapines.

— Ten mažiau. Gal apie 20. Daugiausia Čikagos ir priemiesčių katalikų kapinėse esu pastatęs stambius simbolinius paminklus. Vienas didžiųjų yra „Kristus-Ganytojas“ Barrington, IL, R. katalikų kapinėse, o antras yra Lenkijos 1,000 metų krikščionybės paminklas Resurrection lenkų kapinėse, Justice, IL, kurį šventino kardinalas Wojtyla, dabartinis popiežius Jonas Paulius II.

— O ar jau turi paženklinę savo amžinybės vietą?

— Jau turiu. Švento Kazimiero kapinėse. Juk nežinau, kada prireiks. Kad tas rūpestis neliktų žmonai, ar draugams.

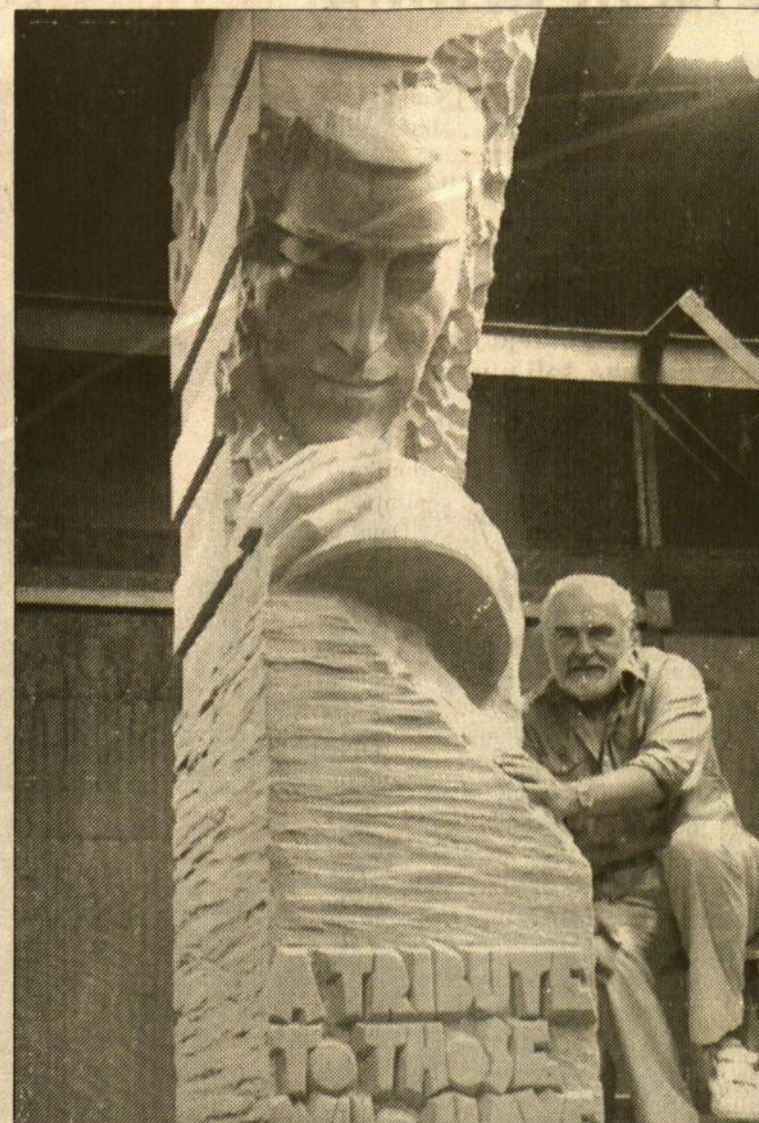
Skulptorių Ramojų Mozoliauską sutikau dar Vokietijoje 1947 metais, kaip jauną skautą vyti, „Kęstučio“ ir „Birutės“ skautų vadovų-vių stovykloje prie Hanau. Jis gimęs 1925.09.30 Kaune. Vokietijoje 1950 metais baigė Freiburgo taikomosios dailės mokyklos skulptūros skyrių. Persikėlęs į JAV, apsigyveno Čikagoje. Iki 1962 metų dirbo paminklų dirbtuvėje. Sukūrė apie 500 skulptūrų kūrinių, daugiausia iš metalo (plieno, bronzos, aliuminijaus), granito, stiklo pluošto (fiberglass), betono. Reikšmingiesiems: paminklas R. Kalantai atminti, prez. K. Griniaus paminklas Lietuvių tautinėse kapinėse, Šv. Onos skulptūra Šv. Kazimiero kapinėse, Kristaus prisikėlimas Švč. Marijos kapinėse, kompozicija „Gydancios rankos“ Chicago Loyola un-to klinikoje, paminklas pranciškonams Riverside, IL, „Partizano motina“ – Pasaulio lietuvių centre, Lemente. Už talentingą kūrybą pelnė keletą apdovanojimų.

— Kaip tave surasti Lemento miškuose? Koks adresas?

— Mano pašto adresas tau nieko nepadės. Tau reikia surasti keliuką, kuris veda į mano sodybą.

O keliukas yra apie 500 metrų į rytus nuo Archer ir McCarthy Rd. sankryžos, dešinėje, gale juodos tvoros. Ramojaus sodyba paslėpusi medžiuose. Lauke pasitinka du dideli šunys, viduje laksto du katinai. Garaže ir lauke stovi moder-

saulis“, mylimo V. Jakubėno poeto V. Mykoliaičio-Putino ž. solines partijas atliko minėti solistai ir akompaniatorė Beata Andriuskevičienė. Visas koncertas teikė estetinio pasigėrėjimo klausytojams ir didžiulio kūrybinio džiaugsmo atlikėjams. Taip nuostabiai pakiliai praėjo Lietuvoje Vlado Jakubėno 100-tųjų gimimo metinių minėjimai.

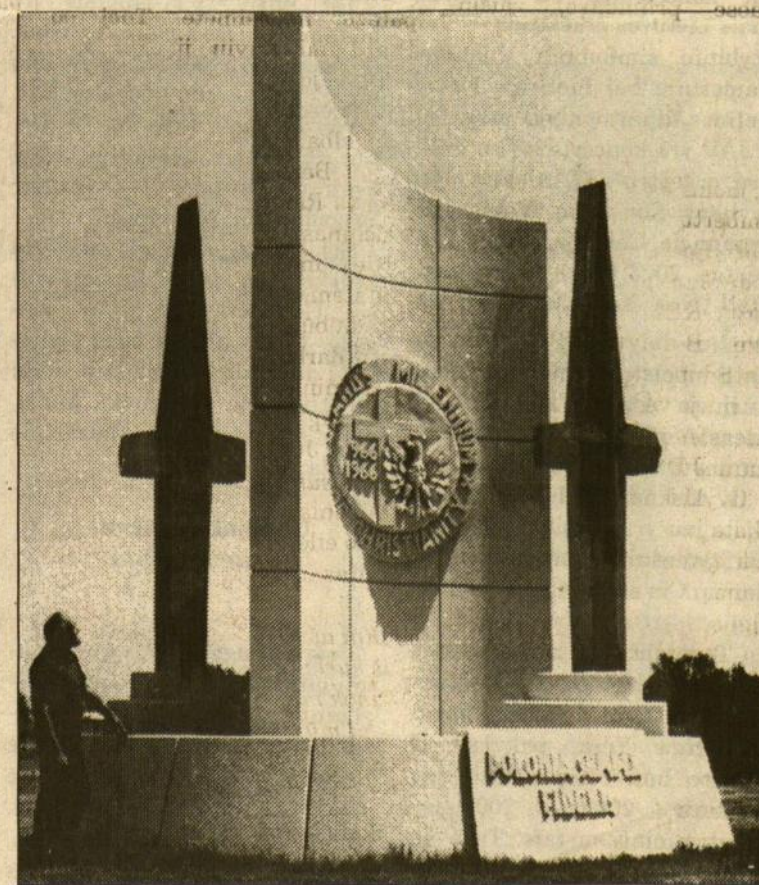

Ramojus Mozoliauskas prie kuriamo paminklo.

niškos žvejybos valtys, kurios ant priekabų keliauja į tolimus Kanados ežerus. Žvejyba – maloniausias Ramojaus atostogų užsiėmimas.

— Kokie didesni darbai laukia?

— Iš stambesnių turiu Marijos skulptūrą, paminklą Pasaulio lietuvių centro sodeiui. Antkapių visuomet yra mirusiems ir dar gyviesiems, kad liktų ženklas Mirusiųjų mieste. Visi mano paminklai yra originalai.

Lenkijos 1000 m. krikščionybės paminėjimui paminklas Resurrection kapinėse.

Blinstrubų šeimos paminklas Šv. Kazimiero kapinėse.

Plačių užmojų ir talentų jaunuolis

EDVARDAS ŠULAITIS

Susipažinkime su jaunu ir talentingu muziku Gabrieliumi Alekna: per trumpą savo muzikinės karjeros laikotarpį jis daug pasiekė, toli nuėjo

„Ypač talentingas pianistas ir muzikas“, — tokiais žodžiais pianistą Gabrielį trumpai apibūdina vienas žymiausių šių dienų muzikos pasaulio atstovų Daniel Barenboim (Čikagos Simfoninio orkestro ir Vokiečių valstybinės operos Berlyne dartinis meno vadovas).

Su šia kylančia muzikos žvaigžde iš artčiau teko susipažinti ir pasikalbėti, kuomet jis trumpai viešėjo Čikagoje ir čia rinko medžiagą savo doktorantūros disertacijai apie kompozitorių, pianistą, muzikos kritiką Vytautą Bacevičių (1905 — 1970).

Jis čia buvo atvykęs iš New Yorko, kur jau 8 metai studijuoja vienoje garsiausių pasaulio menų mokykloje — The Juilliard School.

Čia norisi pasinaudoti pianisto pateikta kūrybine biografija, kurioje apie jo dabartinę studijas ir veiklą taip rašoma:

„Gabrielius Alekna — pirmasis lietuvis, priimtas į Muzikos menų doktorantūrą, Juilliard mokykloje, New Yorke (The Juilliard School). Pianistas nuolat koncertuoja su pagrindiniais Lietuvos orkestrais — Valstybinio simfoninio, Lietuvos kamerinio bei Lietuvos Nacionalinės filharmonijos orkestru, o JAV yra koncertavęs su Juilliard orkestru“. G. Alekna yra trylikos konkursų Vokietijoje, Ispanijoje, Čekijoje, ir JAV laureatas. 2003 birželio Carnegie Hall (New York) kvietimu Gabrielius dalyvavo Beethoven sonatų meistriskumo kursuose, kuriuos vedė jau anksčiau minėtas muzikos pasaulio žymus Daniel Barenboim.

G. Alekna kūrybinėje biografijoje jau yra susikaupę nemažai žymesnių pasiekimų bei darbų. Čia suminėsim bent dalį:

„Tarptautiniai namai (International House), tarptautinių studentų ir mokslininkų bendrija New York, pakvietė G. Alekną būti reziduojančiu menininku 2002 — 2003-aisiais akademiniiais metais. Tarp nesėkmingų pasirodymų — solo koncertai Kristupo festivalyje Vilniuje, Vilniuje, Hampton Muzikos festivalyje (New York), Boston, New York, Greenwich (Connecticut valstija), Washington; J. Brahms I koncertas fortepijonui ir orkestrui d-mol su Nacionaliniu simfoniniu orkestru; W. A. Mozart koncertas Es-dur (K.271) su Lietuvos Kamerniniu orkestru, taip pat koncertai su violončelininku Edvardu Armonu. G. Aleknos ir Lietuvos Nacionalinio simfoninio orkestro atlikta Liszt II koncertą dvilikoje Europos šalių 2002 metais transliavo „Euroclassica“ radijas. 2000 m. vasarą Gabrielius Alekna praleido žymiaame Seiji Ozawa vadovaujame Tanglewood festivalyje“.

Pradėjo groti būdamas 5 metų

Kuomet su G. Alekna kelis kartus bendravome Čikagoje, jis pateikė daugiau duomenų apie savo muzikinės karjeros pradžią, savo tėvus ir kitus dalykus.

„Gimiau 1975 m. Vilniuje. Atsimenu pirmąsias fortepijono

Pianistas Gabrielius Alekna (kairėje) kalbasi su žurn. Edvardu Šulaičiu. Zigmo Degučio nuotr.

studijas, kuomet dar buvau mažutis, — penkerių metų vakas, — pasakojo Gabrielius. — Vėliau įstojau į M. K. Čiurlionio Meno mokyklą (dabar gimnaziją), o ją baigęs studijavau Lietuvos Muzikos akademijoje pas dėstytoją doc. Liuciją Drasienę“.

Praleidęs trejus metus Lietuvos muzikos akademijoje Vilniuje, jis turėjo progą pirmą kartą atvykti į Ameriką ir čia dalyvauti vasariniuose muzikos kursuose St. Barbora mieste, California.

Tai buvo 1995-aisiais ir, būdamas tuose vasaros kursuose, užmezgė ryšius su įvairiais muzikos pasaulio žmonėmis, jų tarpe ir vienu dėstytoju iš turėtų žymiausių pasaulyje New York įsikūrusios — Juilliard School menų mokyklos.

Šis jaunąjį lietuvių pakvietė atvykti į šią mokyklą perklausai. Gabrielius čia gerai pasirodė. 1996 - aisiais buvo priimtas į mokyklą su visa stipendija ir dabar joje studijuoja, kartu, žinoma tęsia savo koncertinę veiklą.

Gabrieliaus tėvai — ne muzikai

Jeigu daugelio žymiųjų lietuvių muzikų tėvai yra buvę muzikantai, tai Gabrieliaus atveju, tas negalioja. Tiek jo tėvas Rimvydas, tiek motina Žilvė yra inžinerijos specialistai. Nors, kaip Gabrielius pasakoja, neseniai amžinybėn iškelia jėgos tėvas, buvo muzikos megejas ir pats gerai grojo akordeonu. Tačiau tėvai, žinoma, skatino Gabrielį siekti muzikos aukštumų ir jo pastangas tvirtai rėmė. Gabrielius yra dėkingas Lietuvii fondui, kurio finansinė parama labai prisidėjo, siekiant aukštumų muzikoje.

Beje, jis yra vienintelis lietuvis, kuris taip ilgai studijuoja Juilliard mokykloje. Po metų yra praleidę smuikininkas Vilhelmas Čepinskis, artistė Ieva Gordonaitė, Aidis Puodžiukas, Kasparas Ujinskas. Dabar čia studijuoja Edvinas Minkštė.

Vasarą į Lietuvą ir Izraelį

G. Alekna džiaugėsi, kad Žilvės — Kreivėno muzikologijos archyve galėjo atrasti tokios apie Bacevičių medžiagos, kokios niekur kitur nebuvo užtikęs. Jis prašė išreikšti padėką Lituanistikos tyrimo ir studijų centro vadovybei, kuri suteikė galimybę darbuotis archyve ir gyventi šios institucijos name-lyje prie Jaunimo centro.

Gegužės 27 d. pajudėjęs į

New York, jis prieš mokslo metų pabaigą dar sakė turėsiąs vieną koncertą Lake Placid, NY., o tada keliaus į Lietuvą, kur rinks apie V. Bacevičių medžiagą.

Liepos mėn. jis vyks į meistriskumo kursą Izraelyje. Neseniai atėjo žinia, kad jam skiriama visa šių kursų lankymo stipendija. Vienas pagrindinių kursų dėstytojų (Tel-Hai Masterclasses) yra Lietuvoje gimęs ir mokėjęs prof. Emanuel Krassowsky, vienas garsiausių šiuo metu fortepijono dėstytojų pasaulyje. Gabrielius yra jam skambinęs New York ir vasaros kursuose Suomijoje. Su juo Alekną supažindino, New York gyvenanti, pianistė Golda Weinberg-Tatz, taip pat gimusi ir studijas pradėjusi Lietuvoje.

G. Aleknai besilankant Čikagoje, jis gavo pakvietimą čia pakoncertuoti vietiniams lietuviams. Jis apie tai sakė pagalvosias, nes, kaip atrodo, negalės suspti iki koncertui siūlomos spalio mėnesio datos atlikti visus savo įsipareigojimus. Tačiau 2005 —isiais Gabrielius tikisi galėsiąs koncertuoti Čikagoje.

Beje, 2005—isiais G. Alekna tikisi užbaigti ir apginti savo doktoratą. O tada jis galėtų įsidarbinti kurioje aukštojoje mokykloje Amerikoje ar Europoje. Žinoma, jis ir toliau žada tęsti koncertinę veiklą.

Linkime G. Aleknai geros kloties, ir dekojame jam už suteiktas informacijas.

Živilės Gimbutaitės „Mįslė eilėraštyje“

Živilės Gimbutaitės redaguota disertacija iš lyginamosios literatūros — *The Riddle in the Poem* („Mįslė eilėraštyje“) — Indiana universitete, Bloomington, bus išleista University Press of America (Rowan & Littlefield Publishers), gavus 100 išankstinių prenumeratų (pre-publication order). Knygos turinys: „Liaudies mįslė ir literatūrinė mįslė“, „Francis Ponge: identitetai ir variacijos“, „Mįslės ir mitai Wallace Stevens poezijoje“, „Šnekantys objektai Richard Wilbur poezijoje“, „Kalbantys paveikslai: mįslė ir ekphrasis (R. M. Rilke, R. Wilbur, H. Radauskas). Knyga iliustruota.

Norintys knygą užsisakyti, turi skambinti University Press of America (UPA) Customer Service: 1-800-462-6420. ISBN: 0-7618-2845-1. Knygos kaina 45 dol.

Paulius Demikis

NESUŠOKTAS EILĖRAŠTIS

Niekados nepatikėjęs
niekados dar negirdėjęs,
savo akimis nematęs,
neregėjęs
jos —
pašokusios eilėrašty,
ta,
kurio nespėjau parašyti,
kuris sprogs,
jei nesuspsėsiu,
o gal prasikals
netyčia
ir užgims kitą planetą,
lukšto aiženas palikęs
man?
Ką tada ašai darysiu,
kaip eilėrašty sušoksiu,
kaip be jos aš sueiliuosiu,
kam dainelę sudainuosiu
ir su kuo aš pasidžiaugsiu
mūsų kūdikeliui gimus?

Palanga, 2003 birželio 5

Leidiniai

Daugiau meilės ir entuziazmo konkretiems darbams

Taip vadinasi idėjų, darbų ir planų leidinis, vaizduojas LB padėtį ir ateities perspektyvas Amerikoje; tai 2002 m. birželio 7-9 d. Dainavos jaunimo stovykloje, Manchester, MI, įvykusios Darbo konferencijos konspektas. Jį gerokai papildė ir spaudai paruošė Romualdas Kriaučiūnas, korektorė Gražina Kriaučiūnienė. Išleido JAV LB Krašto valdyba, 2003, Mindaugo karūnavimo 750 metais. Dr. R. Kriaučiūnas yra spalvingai kūrybinga spaudos asmenybė, turintis apie 470 straipsnių, leidinių ir žurnalistinių rašinių; jų tarpe 6 redaguotas knygas ir 50 knygų recenzijų. Jis buvo šios konferencijos sumanytojas ir organizacinio komiteto pirmininkas.

Šioje didelio formato (28 x 21 cm) 166 psl. knygoje išsamiai nagrinėjamas naujųjų imigrantų ir Amerikoje gimusių kartos vaidmuo JAV LB veikloje. Pastebėtina, kad lietuvių spaudoje vis dažniau spausdinami suvažiavimų bei konferencijų leidiniai, kurie atskleidžia plačiai visuomenei reikšmingus pranešimus, kalbas bei svarstyms. Tokiu būdu yra kaupiami lietuvių kultūros, religijos, mokslo, meno ir pedagogikos lobiai visos tautos labui.

Leidinyje yra penkis skirtingos apimties daly. Pirmoje perdudoma medžiaga, spausdinta ir paskleista visuomenėje prieš konferenciją. Joje atrandame Aldo Kriaučiūno paruoštą JAV LB apklausą. Antroje yra pranešimai, anketos duomenys ir komentarai. Trečioje dalyje matome konferencijos fotografinį rinkinį. Atsiliepimų skyrelyje surinkta 10 šios suvažiavimo aprašymų, spausdintų išėjusių spaudoje. Papildomosios medžiagos dalyje yra perspausdinta Lietuvos Charta. Prisiminti, kad šios chartos įtakoję susikūrė visaprasaulinė Lietuvių Bendruomenė. Prijungti keli anksčiau spausdinti straipsniai, artimi šios konferencijos siekimų perspektyvai.

Ilgiau sustosiu prie antrosios leidinio dalies — konferencijos. Pranešimuose ir būrelių diskusijų išvadose yra gausu vertingų idėjų; čia matome statistikos duomenis ir skaitome jų interpretaciją bei komentarus. Atidarymo kalboje Saulius Anužis kviečia „visus jaustis laisvai išreiškiant savo nuo-

monę“; pažymi, kad „su trečiąją banga atvyksta didelis skaičius Lietuvos protingiausių ir darbščiausių žmonių“. Įvadines mintis ryškina R. Kriaučiūnas: „Lietuvių Bendruomenė: sąjūdis ar organizacija?“ Sąjūdžiui „visų pirma reikia aiškios vizijos, uždegantį vadų, sektinų pavyzdžių... Anksčiau ar vėliau sąjūdziai turi tapti organizacijomis, kad išlaikytų savo tęstinumą bei tapatybę“. Pranešėjas duoda istorinę LB apžvalgą ir pažymi, kad „trečioji banga“ ir jau Amerikoje gimę lietuviai yra Lietuvių Bendruomenės ateitis“.

LR garbės konsule Ingrida Bublėnė temoje „Gyvasis lietuvis gyvens amžinai“ skatina negatyvią nuotaiką „pakeisti meilės aistra kraštui. Meilė yra atsakymas mūsų ryšiu su tauta“. Ambasadoriaus Vytauto Dambavos mintimi, „Visų mūsų darbus turi lydėti idealizmas ir meilė. Idealizmas yra tiek stiprus kiek stipriai yra išvystyta žmogaus asmenybė“. Gražių senų ir nūdienos veiklos pavyzdžių atskleidė Janė Cox, primindama, kad Shenandoah, PA, prieš II Pasaulinį karą yra buvusi Amerikos lietuvių sostinė. Ir šiandien jos apylinkėse yra girdimos lietuvių dainos; po 100 metų yra rengiamos Lietuvos dienų šventės, šoka vaikų būreliai, kuriama sava tautodailė; prie Shuylkill veikia Lietuvių istorijos ir kultūros muziejus. Pasak Cox (kuri pati išmoko lietuvių kalbą), „Lietuvių istorijos ir kultūros muziejus išsaugotą tautodailę, kuris „mus veda į žmoniškumą, į kultūros, kalbos, gamtos branginimą“. (psl. 35-4)

Amandas Ragauskas primena, kad naujos imigracijos atstovai pasigenda renginių, kurių metu galėtų matyti ansamblius bei atskirus atlikėjus iš Lietuvos. R. Kriaučiūnas kalba apie organizacines problemas ir jų sprendimą pateikia schemą svarstymams, susidedančią iš 10 punktų. G. Murauskas pristato Omaha ir Denver miestuo-

se įvykusių pasitarimų santrauką. Siūloma internete sukurti darboviečių banką; parežiama, kad senieji veikėjai nenori pasitraukti iš vadovaujamų pareigybių; skatina tenkinti jaunųjų narių poreikius, seniesiems suteikiant pripažinimus už jų nuveiktus darbus. LB narius būtų galima išdėstyti pagal tris ašis: x — imigrantų banga, y — amžiaus grupė ir z — pomėgiai.

Aldo Kriaučiūno anketoje buvo siūloma išreikšti nuomonę apie veiklos pomėgius, sutinkamas klūtis ir skirtumus tarp imigracijos bangų; palikta vietos komentarams. Buvo gauti 472 atsiliepimai; sudarytos šešios lentelės. Nors gauti skaičiai daug ką pasako, kai kuriose lentelėse galėjo būti nurodyti statistikiniai reikšmingumo skirtumai. Statistika rodo, kad skirtumai tarp trijų bangų nėra dideli — gal todėl, kad atsakymus davė labiau susipratę LB veiklos dalyviai. Del klūčių dalyvavimui daugelio mąstysena yra tokia: nelabai žinau, kas vyksta, arba, jeigu žinau ir tema įdomi, tai bus senoviškai daroma. Komentaruose pasikartoja nusiskundimai, kad dėl lietuvių kalbos ribotumo gerai nesijaučiami lietuvių renginiuose. Veikloje jaunieji įžiūri per daug politikos, mato per daug senų veidų. Jie nori daugiau dabartinės Lietuvos kultūros: muzikos, populiarių solistų, ansamblių; pageidauja daugiau jaunimo vakaronių, šokių ir pan. Jie prašo daugiau praktiškos pagalbos senesniai atvykusiems; liuanistinėms mokykloms — naujų vadovėlių; mažose telkiniuose padėti sudurti skautus, ateitininkus propaguoti sportą, progų mokytis anglų, lietuvių kalbą; siūlo įjungti trečiosios bangos narius į organizacijų vadovybes visuose lygmenyse. Apklausos duomenys suteikia minčių, kur būtina dėti pastangas keičiant organizacinę struktūrą, kaip pajavairinti programas, padidinti informacijos srautą, sustiprinti ryšius ir kaip įtraukti jaunesnę kartą į LB veiklą.

Šios ir ankstesnių apklausų šviesoje Aidas sprendžia, kad temos ir rūpesčiai yra mažai pasikeitę, kad problemos vis aptariamoms, bet jos nėra pašalinamos.

Dalia Puškorienė temoje „Lietuvių išlaikymas yra bendruomenėje“ pabrėžia trečiosios bangos dalyvių norą, entuziazmą; jie savo dalyvavimu suteikia konferencijai gyvastingumą. Ji remia J. Cox mintį dalyvauti kitų bangų veikime, nes, jas gerai pažindami, suartėsime. Birutė Bublėnė perskaitė dr. G. Murausko pranešimą iš Omaha, kurio nuomone, LB socialinė infrastruktūra nepatenkina senesnių atvykusiųjų, nes jų poreikiai yra skirtingi — darbas, šeimų reikalai, švietimas, bendravimas. V. Piescio mintimi, atvykstantieji bent pradžioje bando išjungti į Amerikos gyvenimą, tačiau, ji geriau pažinę, grįžta prie lietuvių visuomenės, kaip jiems daug artimesnės.

Įdėta trumpa konferencijos įvertinimo anketa, lietuviškų žurnalų ir laikraščių adresai, prel. J. Prunskio patarimai, kaip geriau ir įdomiau rašyti ir laikraščius. Būrelių diskusijų ir anketos duomenų deka, konferencija parėmė šiuos konkrečių darbų projektus: pagalvoti centrų kūrimas prie parapijų; lankstinukas, kuriame būtų teisinga informacija, vykstantiems į Ameriką; bendravimas su Lietuvos spauda, pateikiant informaciją apie LB veiklą; kultūros renginiai, lietuviams išeinant į amerikiečių visuomenę; sporto renginiai;

vaikų iš Lietuvos ir JAV pasikeitimo programa vasaros stovyklose.

Šioje dalyje taip pat randame R. Kriaučiūno „JAV LB svarbesnių darbų apžvalgą“ ir konferencijos suvestinę. Tai mūsų atminčiai svarūs ir tolimesnę veiklą skatinantys papildymai. Prie jų būtina pridurti A. Kriaučiūno „Konferencijos įvertinimas, jai pasibaigiant“ ir e-paštu gauti dalyvių atsiliepimai.

Papildomosios medžiagos dalyje (psl. 126-166) skaitome Lietuvos chartą, kuri mums primena, kad visi esame lietuviai — vienos ir tos pačios tautos sūnūs ir dukterys. Po to R. Kriaučiūno aprašyti JAV LB Michigan apygardos 1996 metų pasitarimai, kuriuos buvo pravedę Janina Udrienė. Buvo išryškinti penki projektai. D. Skucas sumaniai protokoluoja „JAV LB 21-jame šimtmečiu“ — tai Cleveland, OH, įvykusieji 1998 spalio 8-9 d. septyni posėdžiai, kuriuose buvo pateikta daug siūlymų LB ateities veiklai pagyvinti. R. Kriaučiūnas temoje „Lietuvių bei nauja pamaina“ rašo apie jaunimą ir trečiąją bangą. Įdėta 2002 m. V. Nako paskaita, kurioje jis vaizdžiai aprašo antrosios bangos kovas už Lietuvos nepriklausomybę, įpindamas kelis savo veiklos epizodus. Čia randame dr. Petro Kisieliaus straipsnį „Trys išėjimo bangos“, perspausdintą iš *I laisvę* žurnalo (2002 m. spalio). Tai išsami visų trijų imigracijos laikotarpių analizė su stipriomis pedagoginėmis išvaidomis. Užsklandai išspausdintas R. Astrausko „Trečioji banga — mitai, viltys ir realybė“ — Aki-racai (2003 nr. 1). Tai 4 psl. komentaras, primenantis trečiosios bangos lietuviško bendravimo ir kultūrinių pramogų ilgęsi; atskleidžiantis „Vilmorus“ apklausos tragišką skambantį duomenis.

Dainavos JAV LB Darbo konferencijoje įvyko didelis protų, jausmų ir idėjų susitelkimas ir jų atsiskleidimas Baltųjų rūmų ir sulietuvinatos gamtos ramumoje. Naujuosius imigrantus galima pritraukti į LB veiklę eiles salinant senas veiklos formas ir vykdančias sušaudienintą ir kultūrinę veiklą. *Tiekime savo ateitimi!* leidinyje yra su-telktos neįkainojamai vertingos direktyvos įvairių organizacijų ir stovyklų vadovams, veikėjams mokytojams, išties visiems, kurie vertina lietuviškąjį veikimą ir nori jį stiprinti. Štai keletas Rimos Kalinauskaitės surinktų interneto puslapių: www.uzuriolietuva.net, norintiems studijuoti www.langas.net, Lietuvos ambasados Washington, D.C. www.ilembassyus.org, JAV LB <http://www.javlb.org>.

Šio leidinio, tinkamo tiek pri-tyrusiems, tiek ir jauniems veikėjams, išleista tik 250 egz. Atsižvelgiant į jo praktišką ir pamokančią vertę, tai labai mažas tiražas. Jį skaitantieji atras kuo pasinaudoti, kuo pasi-džiaugti. Tai stebėtinai prof. Romualdo ir Gražinos, dr. Aldo ir Irenos Kriaučiūnų įnašas, siekias reikšmingai pagyvinti JAV LB veiklą XXI a. Galima tikėtis, kad ateityje Amerikos istorikai ir sociologai atras pagrindo priskirti šią lietuvių tautos diasporą prie nepaprastai tautybių Amerikoje. Užbaigsiu R. Kriaučiūno mintimi: „Trys skirtingos atvykusiųjų bangos, atvilniję į mistiškai lietuvišką Dainavą, iš-vyksta kaip viena galinga ban-ga“. Tad, kuriant Lietuvių Bendruomenės ateitį Amerikoje, parodykime daugiau meilės ir entuziazmo konkretiems veiklos darbams!

Justinas Pikūnas